

"ישיבישע בלאט" "לאמדעס" ב'דף היום" בשו"ת ומ"מ

דף כב.

1. תיפ"ל משום לפני עור לא תתן מכשול, וקשה הא ביש לו אחרת ליכא לפני"ע כמבואר לעיל טז. גבי בהמה, ולכן היה צריך להטעם משום שנקראת על שמו?
  2. הנהו שתילי דערלה וכו', ביאר רש"י דקבלו את השדה באריסות בשותפות, ובטעם ההיתר ביאר דכיון דלעבוד בשדה ערלה אין איסור, ומפירות הערלה הרי לא נהנה הישראל דכך משפט האריסות דכל אחד לוקח מחלק שעבד, וקשה היאך מייתי מיניה ראייה לשבת הא שם העבודה בשבת אסורה ונראה שהגוי עושה בשליחות ישראל?
  3. אין מעמידין וכו', וביאר רש"י משום לפני"ע, וכי כל המשנה איירי כשאין לו בהמה אחרת, דהא ביש לו אחרת אמרינן לעיל דאין לפני"ע (בחשש הקרבה לע"ז) ומ"ש הכא?
  4. ולא תתייחד אשה עמהון מפני שחשודים על העריות, ויל"ע האם זהו רק מפני לפני עור, או שיש איסור בעצם היחוד כמו בישראל?
- תוד"ה תיפוק, דנו אי מלאכת חוה"מ דרבנן ולפי"ז יש ראייה דאיכא לפני"ע כשמכשיל באיסור דרבנן, וברמב"ן הוכיח מכאן להיפך דמלאכת חוה"מ דאורייתא, וע"ע תוס' חגיגה יח, ועי' תורת חסד אור"ח ה' ג' דמכשיל בידיים לכ"ע איכא לפני"ע דרבנן, ועי' חז"א י"ד סב' כה', דכשהנכשל מיזד ומכשילו בדרבנן כל האיסור דרבנן, דכבר אינו בגדר "מכשול", רק לפינן מדרשא דאין לסייע לדבר עבירה להיעשות ומסתבר דכשהוא דרבנן גם האיסור הזה יהיה דרבנן (ומסתבר שחלק זה הוא מפרטי המצווה של כל מצווה ומצווה ולכן בזה גם בעי שיהיה בר חיובא של אותה עבירה, עילעיל).

תוד"ה לא, בשותפות בתנור והגוי עובד בשבת לחלקו ומקבל את הפת שאפה בשבת האם עדיף טפי משדה כיון שלא משביח בחלק ישראל כלום כמו בשדה, והביאו מחלוקת ר"י ור"ת, וע"ע ברא"ש סימן כ"ד והגהות אשר"י שם שיטת ר"א וע"ע ב"ח אור"ח רמה ב'.

בעיקר הדין של לעשות שותפות עם גוי לא איירי כאן, ומה שמבואר בסנהדרין סג: משמיה דאבוה דשמאל דאין לעשות שמא יתחייב הגוי שבועה וישבע לעכו"ם, י"ל דאריסות אינה כשותפות (תוס' ר"א), או דהוי מדת חסידות (ר"ן בשם הרמב"ן).

ואם באו לחשבון אסור, לרש"י איירי בלא התנן, ולראב"ד אף בהתנן, עי' רמב"ן, ודעת הרמב"ם עי' שבת ו' יז ובמ"מ ולח"מ וליקוטי הגר"א שם כמאן סבר.

אלא מהא ליכא למשמע מינה, ועי' בר"ן מה נפסק להלכה בסתמא.

תוד"ה אין מעמידין, ביארו על מה אנו סומכין שנתנים בהמה לגוי, וע"ע תוס' שאנץ, ובר"י תירץ דעכשיו שעונשין ע"ז אין לחוש, ועי' חת"ס שו"ת י"ד קלב'.

1. אלא רובע ונרבע ליחוש, וקשה הא אוקמא בהמה אחזקתא שלא נרבעה דליכא רוב נרבעות, ומ"מ למוכרה לגוי אסור דהוא ספק רובע?
2. עכו"ם חס על בהמתו שלא תעקר, וקשה הא מבואר ביבמות סג. שאדם הראשון בא על כל בהמה וחיה קודם שבא על חווה ואיך ילדו אחרי זה?
3. איבעיא להו עופות מאי, ויל"ע האם איסור רובע בעופות הוא סקילה כשאר בהמה וחיה או שיש לחלק?

לא משום רובע ולא משום נרבע ולא משום מוקצה, ומקור הלימוד לזה, עי' ב"ק מ: ותמורה כח. וע"ב שם, ועי"ש כט. ובתוס' שם ובהגהות הגר"א.

תוד"ה מוקצה, ועי' מאירי שמביא דעת הראב"ד בהשגות על הרמב"ם איס"מ ד' ד' דשני מיני מוקצה יש א. לשם תקרובת ע"ז דבעי מעשה. ב. לע"ז ממש א"צ מעשה.

תוד"ה ורמינהי בסופו, למה אין מקומות שהחמירו שלא לקנות כמו שהחמירו שלא למכור לעיל יד: עי' תי', וע"ע רש"י ש, ובבב"ן שלמה העיר דלרש"י פסחים נג. דאיסור מכירה הוא אטו מכירת בהמה גסה ליכא קושיא כלל דלקנות אין איסור.

בשעה שבא נחש על חווה, עי' מהרש"א דנלמד מקרא דהישאני ואוכל, לשון נישואין, או מדיבור ה' אל הנחש "כי עשית זאת".

ישראל שיעמדו על הר סיני פסקה זוהמתם, ומוכח שהעמידה לחודיה ג"כ פועלת, ומזה נבין את הפסקא בהגדה ש"פ אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו.

התשובות

1. כן הקשו הט"א והגור אריה, ותי' דבהמה מספיק אחת להקרבה אבל בשדות יעשה מלאכה בכלום, ועוד תי' דהנה כתבו התוס' שבת ג. דגם מתי שאין לפני"ע יש איסור מסייע, אלא שלעיל כתבנו דבגוי ליכא, אבל כאן איירי בכותי שדינו כישראל ולכן גם ביש לו אחרת אסור (ומסייע גם כלול בלשון לפני"ע)
2. כן הקשה הר"ן, ולכן ביאר כשיטת הרמב"ם (מאכלות אסורות י' יד' שהם שותפים בנטיעה והתנו בתחילה עיי"ש גם בראב"ד), ובחז"א (וי"ד קע"ט ט') יישב דכיון דע"ז עבודת וקבלת הפירות של שנות הערלה ע"י הגוי הסכים שהישראל יקבל את שלושת השנים שאחריהם היה מקום לומר שנהנה מפירות הערלה, ומזה מייתי ראייה שכיון שבשעת העבודה גופא אין לישראל רווח ממנה מותר אע"פ שהיא היתה המסבבת לרווח, וכנ"ל לשבת כשהתנו בתחילה אין הרווח בעבודת בגוי בשבת אלא מסבב לזה שנתן את שאר הימים לישראל, ו ע"ע ריטב"א.
3. כן הקשה הדעת יונתן, אמנם לקמן בע"ב מבואר דעל בהמתו חס ולכן חשיב כתרי יברי דנהרא, ועוד דמבואר שם דחביבא לו בהמת ישראל, ועוד יישב לפי מה שביארנו בשאלה א' די'ש לו תאוה לכל בהמה ובהמה ולבהמה זו לא יכל להגיע לולי העמידה לו הישראל, ועיי"ש שבדוקא נקט העמדה שיכול לקחתה תמיד שבזה אין חשש ע"ז רק רביעה, ועי' לעיל יד: ובריטב"א שם.
4. כן חקר בספר עבודה ברוחה, וכתב דמדלא חילקה המשנה בין פנויה לא"א משמע ששניהם אסורות והלא בפנויה ליכא איסורה לבני נח, וע"כ שזהו איסור בעצם היחוד, ועי' חוות יאיר סי' ס' שהביא מי שהיקל בזמנה"ז שהגויים מענישים על העריות להקל ביחוד ודחה דבריו, ולפי מה שנתבאר פה שאסרו בעצם את היחוד ולא בגלל קירוב לעבירה ברור שלא יתבטל בזמנה"ז.

ע"ב

1. ביאר בעוניו"ט שו"ת פאל' דנרבע אינו שינוי בגוף החפץ אלא ספק במעשה חיצוני הבא עליה האם קרה או לא, בזה לא מהני אוקמא אחזקתא לומר שהמעשה לא קרה, ולא שייך לומר שהכשרות לקרבן היא הגדרה בגוף הבהמה שנאמר עליה שלא השתנתה דמבואר ב"ק צח. דסתם בהמה אינה לקרבן.
2. עי' מהרש"א ח"א שלא גמר ביאתו, ובחזקוני בראשית ב' כג' ביאר שהתעברו קודם, ועי' מהרש"א סנהדרין סג. שהקשה דהלא מבואר בבכורות ח: שבהמה מעוברת אינה מקבלת זכר, וע"ע מהרש"א ורש"י שם ביבמות סג:.
3. ברמב"ם איס"ב א' טז כתב המקור מהכא (לפי המ"מ שם) שגם ברביעת עוף איכא איסור סקילה, אמנם ביראים מסתפק בזה, וביאר החשק שלמה, שיתכן שרק לבני נח יש איסור דביאת בעלי חים נלמד אצלם מ"והיו לבשר אחד" וכל שלא יכול להוליד ממנו א סור לבוא עליו, אבל בישראל שיש לאו פרטי ברובע ונרבע, אולי יש לחלק בין חיה ובהמה לעוף שחיותו פחותה.

לע"נ רבי חיים בן ציון בה"ג רבי משה זצ"ל נלב"ע טו' כסלו תשע"ח